

Sandra Kravić Simonović

GAVRANOV SVET

Postanje

Autorkina (nadamo se) konačna verzija

2025.

Maloj Sandri:

Vidiš da možeš.

I vidiš da ćeš ponovo.

Copyright

Ova knjiga je delo fikcije.

Svi likovi, mesta, organizacije i događaji su izmišljeni ili korišćeni na fikcionalan način.

Svaka sličnost sa stvarnim osobama, živim ili mrtvim, smrtnim ili besmrtnim, stvarnim mestima, događajima ili organizacijama je isključivo slučajna i nenamerna.

Copyright © 2025 Sandra Kravić Simonović. Sva prava zadržana.

Nijedan deo ovog izdanja ne sme se reprodukovati, skladištiti u bilo kom sistemu za povrat informacija, niti prenositi bilo kojim oblikom ili sredstvom – elektronskim, mehaničkim, fotokopiranjem, magijom ili na drugi način – bez prethodne pisane dozvole vlasnika autorskih prava.

Napomena pre nego što poletiš u Gavranov svet

Ova knjiga govori o ljubavi. O gubitku. O svemu što čoveka može slomiti, i o onome što ga ipak drži u životu.

U njenim stranicama naići ćeš na zloupotrebu droga i alkohola, samoubistvo, samopovređivanje, silovanje, smrt deteta, nasilje, scene seksa i razne oblike psiholoških trauma.

Neke scene su teške. Neke sirove. Neke mogu da zaboje, posebno ako ti je nešto od toga poznato iz sopstvenog života. Ako osetiš da ti je previše, stani. Pauziraj. Vрати se kad budeš mogla/mogao. Ili nikad. I to je u redu.

Ako prepoznaš nešto u sebi ili u nekome do koga ti je stalo, znaj da nema potrebe da se boriš sam/a sa tim. Pomoć postoji. I imaš pravo na nju.

Ovo jeste izmišljeni svet.

Ali emocije u njemu nisu.

Napisala sam knjigu iz potrebe da ispričam istinu kroz laž koja pogađa tamo gde dokument ne ume.

Čuvaj se.

Iz dubine duše, sa svim svojim crnilom,

Sandra

Playliste

Pošto nijedno putovanje nije potpuno bez muzike, ako ti treba nešto za slušanje dok se prebacuješ u Gavranov svet, tvoja lista je spremna:

[Spotify: Postanje](#)

[YouTube: Postanje](#)

[Apple Music: Postanje](#)

Sva klasična dela spomenuta u romanu, i još ponešto:

[Spotify: Postanje Classic](#)

[YouTube: Postanje Classic](#)

[Apple Music: Postanje Classic](#)

*“Prophet!” said I, “thing of evil! – prophet still, if bird or devil! —
Whether Tempter sent, or whether tempest tossed thee here ashore,
Desolate yet all undaunted, on this desert land enchanted —
On this home by Horror haunted – tell me truly, I implore —
Is there – is there balm in Gilead? – tell me – tell me, I implore!”
Quoth the Raven “Nevermore.”*

The Raven, Edgar Allan Poe (1845.)

22. oktobar 2014.

Crnilo je iz stomaka krenulo da se širi po celom telu, razlivajući se kao prosuto mastilo. Osim kapaka koji su se sve sporije podizali, nisam mogao da pomerim nijedan drugi deo tela.

Želeo sam da kažem nešto, ali je crnilo najzad stiglo do usta i iz njih je izašao samo vazduh.

Izdahnuo sam poslednji put.

DAN I

2014.

Duboko sam uzdahnuo, izbegavajući pogled čoveka pored mog bolničkog kreveta. Insistirao je da mu odgovorim na bezazleno, ali besmisleno pitanje, iako je odgovor dobro znao. Čutke sam grizao unutrašnju stranu obraza u nadi da će mu tišina postati mučna pre nego meni, ali on je mirno sedeo na stolici, pomerajući samo oči.

Nekoliko bolnih ugriza kasnije ipak sam popustio.

„Okej. Zovem se Milan Petrović, rođen sam drugog avgusta 1980. u Beogradu, od majke Dragane i oca Zorana. Trenutno se nalazim u bolnici u Denovi i razgovaram sa svojim terapeutom.”

Klimnuo je, pa me upitao da li znam kako se zove.

„Aleksandar.”

„Koji je danas datum?”

„Osmi oktobar 2014. godine.”

„Znaš li šta ti se desilo, zašto si u bolnici?”

„Da.”

Sačekao je par trenutaka, kao da proverava hoću li nastaviti sam, pa nagnuo glavu na drugu stranu. Ruke su mu mirno odmarale na rokovniku ispunjenom od prve do poslednje stranice.

„Hajde da se vratimo malo unazad. Pričaj mi o svom detinjstvu.”

„Baš sam se pitao kad ćeš izgovoriti tu rečenicu.”

„Ne želiš da pričaš o svom detinjstvu?”

„Prvo, to je čuvena holivudska rečenica,” za svaki slučaj sam obrnuo još jedan krug očima. „A drugo, družimo se od moje trinaeste godine i poprilično sam siguran da sve znaš.”

Aleksandar se osmehnuo bez glasa, pa tim nečujnim osmehom dodao:

„Danas je dvanaesti oktobar, Milane. Četiri dana si bio u komi.”

Napravio je pauzu, želeo je da registrujem svaku reč. „Tvoj mozak je doživeo ozbiljnu traumu i važno je da se uverimo da je sve u redu. Zato, između ostalog, proveravamo dugotrajnu memoriju.”

Monitor je pištao u jednoličnom ritmu. Antiseptik je imao onaj bolnički miris koji se lepi za grlo. Kroz rešetke na prozoru videlo se zeleno lišće i plavo-belo nebo. Lep dan, a, kako izgleda, sve što ću videti verovatno je taj kadar.

Aleksandar je strpljivo čekao. Uronio sam teme u jastuk i zatvorio oči.

Dve najvažnije stvari o meni su ove: volim violinu i živim u dva sveta uporedo. Ali da krenem redom.

Oduvek sam želeo da postanem najbolji violinista. Druga deca su maštala da lete na Mesec ili jure dinosauruse, a ja sam sâm sebi crtao diplome i pravio medalje od *Munchmallow* folije. U Beogradu, Srbiji i onom što se tad zvalo Jugoslavija osvojio sam sve što je moglo da se osvoji. A onda su krenula da mi se dešavaju sranja koja do danas nisu prestala.

Sa trinaest godina, prijavio sam se i prošao na najprestižnije takmičenje u sviranju violine, *Jehudi Menuhin Međunarodno takmičenje mladih violinista*. Nisam otišao, jer mi se ubila mama.

Sa petnaest godina, opet sam prošao – i opet nisam otišao. Ovaj put mi je umro tata. Par meseci kasnije i jedan od najboljih drugova.

Sa osamnaest sam treći put prošao. Nisam otišao, jer su me zadržali u pritvoru, odakle sam bio upućen na obavezno bolničko lečenje.

Posle toga sam odustao.

Dosad sam svirao u svim dvoranama širom sveta u kojima je vredelo svirati, ali se nakon te 1998. godine nisam prijavio ni na jedno jedino takmičenje.

Nisam svirao zbog pehara nego zato što nisam umeo da ne sviram. A zahvaljujući nekim uticajnim ljudima, mogao sam da preskočim takmičenja i uđem u svet muzike prečicom, svirajući na nekim drugim bitnim događajima.

Podrška tih ljudi svakako je značila. Ali, moje sviranje, moj trud, moja upornost bilo je ono što je napravilo razliku.

A onda je došao prokleti *Premio Paganini*.

Aleksandar se kratko nakašljao.

„Možemo li još malo da se zadržimo u prošlosti?”

„Ako baš moramo.”

„Vrati se na početak,” gestikulirao je kao da me navodi da parkiram auto, a ne kopam po uspomenama.

„U detinjstvo?”

„Tamo gde misliš da je sve počelo.”

„Okej, onda na početak mog kraja,” odgovorio sam posle par predugih sekundi.

Rukom mi je poželeo dobrodošlicu na izlet u prošlost.

„Važno je da probaš da se setiš što više detalja. Sve što ti padne na pamet ispričaj, sve sitnice su sad krupne stvari, sve je bitno.”

„To će onda potrajati.”

„Ja se nigde ne žurim, a ne deluje mi da i ti imaš neke druge obaveze.”

Ponestalo mi je argumenata za raspravu. Vratio sam pogled kroz prozor, u jedno drugo oktobarsko jutro.

Naravno da se sećam tog dana. Pamtim ga kao pesmicu naučenu u detinjstvu koju ni najnapredniji stadijum Alchajmera ne može da obriše. Bio je ponedeljak, prvi dan predzadnjeg semestra, sjajan dan u kojem na ivici horizonta najzad uhvatiš izlazeće sunce – kraj agonije studiranja.

Prolazio sam kroz dvorište akademije kao bezbroj puta do tad: brzim korakom, pogleda fiksiranog na ulazna vrata. Gužva školskog dvorišta bila je previše stimulansa za moj anksiozni um, i uvek sam se trudio da odatle pobegnem što pre.

„Vauu, nova frizura!”

U hodu sam se okrenuo i široko osmehnuo devojci koja mi je uputila komentar, pa vratio korak u pravi smer. Nekoliko dana pre toga sam izbrijao donji deo glave, i bio sam zadovoljan reakcijama koje je izazivao taj undercut s pundom.

„Skinu naočare, Lepi! Nemoj da kriješ te oči!” čuo sam isti glas ponovo i kikut nekoliko drugih ženskih glasova oko nje.

Ukosio sam usne u osmeh, skinuo naočare i ušao u zgradu akademije, ne okrećući se.

Nekoliko koraka kasnije, raspoloženje mi je pokvario niko drugi do dr Dušan Kojić, najveće ime savremene muzičke scene i ujedno moj mentor. Sreo me je na hodniku i usmeno mi predao odluku veća o izmenama u novogodišnjem koncertu.

Prateći me do svečane sale, smireno mi je obrazlagao zašto je ta odluka posebno dobra za mene. Teatralno sam besneo hodnicima uzalud se svađajući.

„Taj novogodišnji koncert trebalo je da sviramo Mihajlo i ja! Dve violine!”

Mislim da sam mu čak i prstom pripretio.

Sa razumevanjem je klimao ogromnom kosom, ali nije popuštao. Treći put je ponavljao kako mom stilu sviranja više leži klavirska pratnja od druge violine. Sve vreme se potpomagao rukama kako bih ga, kao dirigenta, bolje razumeo.

„Ma, ne zanima me nikakav klavir,” gledao sam ga pravo u oči, koncentrišući se da ne skrenem pogled. „Ovo je moj, *naš* poslednji novogodišnji koncert! Tri godine ste svi pričali samo o tome, sad odjednom ne svira Mihajlo nego neka klinka! Kako može neko s druge godine da svira novogodišnji koncert?!” Izbacio sam u dah.

„Pa Vi ste, kolega Petroviću, bili brucoš kada ste svirali”, cinično se nasmešio, podižući obrve. „Zar Vam to ništa ne govori?”

„Ne,” odgovorio sam, i pre nego što je završio pitanje, ali iskusni Koja je vrlo dobro znao koje note da ponudi mojoj sujeti.

Zaintrigiralo me, ali ne dovoljno da mi ugasi bes. To je trebalo da bude naš koncert – posle sedamnaest godina zajedničkog sviranja.

„Ma, ne. Ipak ne.”

Ukopao sam se na pola koraka od sale, spreman da se vratim na predavanje. Ili odem dođavola.

„Milane, hajde da ipak odslušamo kako zvučite, a ja ću se lično postarati da Mihajlo i Vi dobijete svojih pet, ili koliko već, minuta na koncertu.”

Okrenuo sam očima smoreni krug, već rešen da od ovog sklepanog dua nema ništa.

Ušao sam u salu namršteno gundajući što vrata opet sablasno škripe.

„Zar u ovoj instituciji nema nikog ko ume da koristi tovat-mast?!”

Profesorka Jovićević je podrugljivo slegla ramenima.

„Pa možete ih i Vi podmazati, kolega, čim odradite probu.”

Uz osmeh se okrenula prema klaviru, a iza njega se pojavila devojka sa najcrnjim očima koje sam ikad video.

„Milane, ovo je Vaša nova koleginica, Marija. Ozbiljan mladi talenat koji smo ukrali od njenih Novosađana.”

Moja nova koleginica je ustala i pružila ruku. Uradila je to tako nadmeno da sam se jedva suzdržao da ne uzvratim ironičnim naklonom i rukoljubom.

„Milan, ozbiljan stari talenat koji nisu ukrali nikome – svojevremeno sam ovde već četvrtu godinu, uz manje prekide.”

Prihvatio sam ruku i, uz blagi naklon glavom, dodao: „Drago mi je.”

„Marija, zadovoljstvo je moje,” rekla je ozbiljno. „Slušala sam Vas mnogo puta kako svirate, nisam mogla ni da pomislim da sam dovoljno dobra da sviram sa V—”

„Hvala, koleginice, nema potrebe za laskanjem.” Jednako loše sam primao i kritike i pohvale, i šta god da je htela da kaže nisam želeo da čujem.

Priznajem i da mi se na momenat učinilo da je zvučala cinično, ali moj ego je na to samo odmahnuo rukom.

„A rekao bih i da možemo da preskočimo persiranje, osećam se starijim nego što želim da budem,” rekao sam, odmeravajući je ispod oka.

Zadovoljno sam razvukao osmeh preko lica. Bio sam svestan svog izgleda, i vrlo rado sam ga koristio, a posebno oružje bio mi je upravo taj kez.

„Slažem se, kolega.” Nasmejala se i ona, a na mene se ustremio zrak snežno belih zuba uokvirenih punim, sočnim usnama.

Nevoljno sam se naježio. Biće da još neko ume da koristi svoj osmeh.

Naknadna pamet. Ono kad prepričaš nekom doživljaj, a on te dočeka sa:

„*Trebalo je da uradiš ovo umesto onog.*” Ne služi ničem korisnom, osim da se osetiš kao govno, jer je zaista trebalo da uradiš *ovo* umesto *onog*. Zar je moguće da tako očiglednu stvar nisi video?!

Naknadno pametan Milan ovde kaže samom sebi: *Trebalo je da je oteraš dođavola još tog prvog dana.*

Sela je ponovo za klavir, a ja sam uzeo violinu. Nameštajući glavu, na ivici vidokruga uhvatio sam njene ruke iznad dirki. Ispravila je i skupila prste par puta, a potom obuhvatila prste jedne ruke drugom. Nekoliko puta je zamenila ruke.

Pretpostavio sam da je to bila trema. Pokušao sam da uhvatim njen pogled, ali je uporno gledala mimo mene.

„Šta bi htela da sviramo, da razmrdamo prste?”

„Izaberi ti,” ignorisala je peckanje, i dalje izbegavajući moj pogled. „Počni šta bilo, ubaciću se.”

„Nemaš neku posebnu želju?”

„Ne, zaista mi je svejedno, potrudiću se da se uklopim.”

Ponovo se nasmešila, podigla glavu i pogledala me pravo u oči. Sklonio sam pogled, ne znam zašto.

Gledajući u pod, najzad sam podesio svoj instrument i počeo Mendelsohnov *Koncert za violinu*.

Mislio sam da će prvo potražiti note, ali Marija je samo počela da svira. Priključila se na ulazu u temu, učinilo mi se čak da se nasmejala.

Navikao sam na aplauze i pohvale kada je moje sviranje u pitanju, kao i na tuđe greške kada sviraju prvi put sa mnom. Priznajem da sam bio iskreno iznenađen onim što se čulo.

Zvučali smo dobro. Ne, ozbiljno – baš, baš dobro.

Svirali smo kao da smo to radili nebrojeno puta. Duo bez ijedne greške. Marijina trema, ili ono što sam mislio da je trema, nestala je sa prvim taktovima. Oboje smo svirali kao da se poznajemo oduvek, ili bolje: kao da smo oduvek svirali zajedno.

Čudno dobar osećaj.

Na ponavljanju prve fraze povukao sam duži luk nego što je uobičajeno. Ona je spustila dinamiku i zadržala pedalu tačno onoliko koliko mi je trebalo da udahnem. Tad se nasmejala.

Skoro pred sam kraj stava prekinuo nas je aplauz profesora.

Sedela je visoko podignute glave i bezuspešno pokušavala da sakrije osmeh iz kog je izbijao ponos. Stajao sam gledajući u nju, ni najmanje se ne trudeći da sakrijem oduševljenje onim što sam čuo. I što vidim.

Oči su mi bezobrazno letele od njenih očiju do usana, preko dugog vrata i mršavog tela do moćnih prstiju koji su maestralno činili moju pratnju. Sa njenog lica sijao je ponos, ali su one sablasno crne oči gledale u drugom pravcu.

„Svaka čast, kolegice. Prijatno sam iznenađen,” poklonio sam joj se.

„Hvala, kolega, priznajem da ja nisam,” nasmešila se i odmah odgovorila mom zbunjenom izrazu lica. „Pa, očekivala sam Mendelsohna, to je tvoj zaštitni znak.”

Naravno da svi znaju za moju opsesiju tom kompozicijom, trebalo je da pretpostavim da zna i ona.

„Ne znam da li da budem srećan što te nisam razočarao, ili tužan što sam tako predvidiv?”

„Srećan što ste se tako dobro uklopili!” ubacila se profesorka. „Ovo je odlično zvučalo. Tako sam ponosna na vas!”

Hvalili su nas kao „najbolji duo akademije”, obećavali zajedničku budućnost, šta sve ne. Nemam pojma, nisam slušao, hvatao sam usput svaku petu reč.

Stojeći nasred sale, merio sam je osmehom, ona je uzvraćala, spuštala pogled tek da ga vrati, pa skretala u stranu čim nam se zenice sretnu.

Potpuno sam ignorisao profesore, pogledom sam flertovao sa njom kao da smo sami u sali. Marija nije ni pokušala da sakrije da joj godi pažnja, ali je sve vreme delovala nekako uzdržano. Mislio sam da se samo stidi. Mislio sam da je to zbog prisustva profesora, i nisam pridavao veći značaj tome.

Sad znam da je trebalo.

Jebi ga, *naknadna pamet*.

Ne, ne bih voleo da se vratim u prošlost i preskočim taj dan. Možda bih ga samo malo prepravio.

Do neprepoznatljivosti, recimo.

Proba se završila, profesori otišli na svoju stranu, a ja sam hteo još vremena s njom.

„Marija, hoćemo na kafu? Voleo bih da znam nešto više o devojci koja je moja obožavateljka, a uz to me tako dobro prati na klaviru,” nasmešio sam se uvežbanim osmehom.

Imao sam u glavi i mesto na koje ću je povesti – u *Opus*, gde drugo – i pitanja koja ću joj postaviti – nešto da priča o sebi, devojke mnogo vole da pričaju o sebi.

„Izvini, ne mogu. Verenik mi je tu, vraća se kasnije za Novi Sad...”

U pola rečenice je zastala, verovatno videvši promenu na mom licu. Buljio sam u nju kao da mi je lupila šamar.

„...a kasnije moram da se pripremim za sutra... Možda neki drugi put?”

Zakašljao sam se da prikrijem bol od ugriza obraza, pa kao nehajno odgovorio potvrdno.

Okrenula se i otišla, a ja sam ostao da gledam njenu kosu kako leluja iznad struka. Nisam mogao da napravim ni jedan jedini korak.

Stajao sam u hodniku ispred sale i preslišavao se kao pred ispit: zove se Marija, dve godine mlađa, ima najlepši osmeh na svetu (okej, i dupe), ume da svira sa mnom kao niko.

I verena je.

U stvaran svet me je vratila ćuška po glavi za kojom je sledilo snažno tapšanje po leđima. Mihajlo, moj nimalo suptilni *brother from another mother*.

„Ooo, Lepi, mala Marija! Bravo! Najduže noge akademije, a još i stvarno zna da svira!”

Namrštio sam se. Kako on to o mojoj Mariji priča?

Moja Marija?!

Usne su mi se razvukle u pokušaj klovnovskog osmeha:

„Znaš da sam rođen pod srećnom zvezdom. A ček, što *mala* Marija kad ima duže noge od tvojih?!”

„Nije mala visinom, pavijane, nego godinama,” cerio se kao hijena. „Još uvek nema dvadeset.”

Eto, nisam znao ni koliko godina ima. Mlađa je tri, a ne dve.

„Otkud ti to sve znaš?!” Prebaci krivicu na sagovornika – oduvek sam se tako izvlačio iz razgovora koje nisam želeo da vodim.

„A daj, jeb’o te. Je l’ mi na istu akademiju idemo?!”

Prevrnuo sam očima, a on je to shvatio kao poziv da nastavi: „Koja vas je hvalio, ušao je na pola predavanja kod nas. Trebalo je da ga čuješ! *Odavno nisam čuo da se neko tako lepo uklopio!*”

Potpuno verno je „skinuo” Kojićevu mimiku, priznajem. „Rekao je da...”

Mihajlov glas mi je nestao iz svesti, u njoj je sad ponovo Marija svirala Mendelssohna.

Hah, *očekivala* je Mendelssohna.

Nasmešio sam se nesvesno.

„...ipak je Stefan diplom... Milane? Jesi ti čuo išta?”

„Nešto sam se zamislio. Nebitno. Kad je diplomski?”

Gledao je u mene sažaljivo, kao da gleda u tek okoćeno štene koje pokušava da nađe sisu.

„Vidim ja da je tebi mala spržila mozak, čim si još uvek tu, a proba vam je gotova pre sat i po. Jeb’o te, ti si ionako izgubljen u prostoru i vremenu, samo je još falilo da se zaljubiš!”

Smejao se na sav glas, dok sam ja na smenu gledao u sat, pa u njega. Šta sam, dođavola, radio to vreme na hodniku?! Nije valjda opet...

„Daj, bre, ponovi kad je žurka, šta me smaraš?!”

„U petak u sedam je koncert, posle toga idemo negde. Pozovi i Mariju, ako hoćeš.” Nasmejao se i krenuo napred.

Ostao sam i dalje da stojim, nisam umeo da napravim korak. Pokušavao sam da shvatim kako sam stajao u hodniku, potpuno nesvestan sveta oko sebe, sluđen mislima o Mariji. Bio sam siguran da se nisam prebacio.

Mihajlo se nestrpljivo okrenuo.

„Je l’ ti planiraš da ostaneš ovde do sutra, ili šta?!”

Podigao je upitno ruke, pa ih iznervirano pustio da tresnu o telo.

„Idem, jeb’o te. Evo.”

Seli smo u Opus, naručili kafu i kroz sunčane naočare posmatrali lica oko nas. Mihajlo nije zatvorio usta otkako smo seli, komentarisao je sve i svakog, a ja sam mu povremeno odgovarao sa *mhm, da, ne*. Savršeno komplementaran par lovaca. Njegova taktika je da dozove plen galamom. Kad se lovina dovoljno približi, ja pucam iz tišine.

Ovaj put je mene iznenadio njegov neočekivani rafal:

„Evo je Marija.”

Video sam je pre nego što sam uspeo da ispalim *A?*

Crne naočare su joj zaklanjale pola lica, a drugu polovinu su činile napola otvorene usne. Nije nas videla, ili sam barem živeo u toj iluziji. Ulazila je u

baštu kao da izlazi na binu, visoko podignute glave, koncentrisana na sto za koji se uputila.

„Ko je ono iza nje?”

„Verenik,” odgovorio sam hladno.

Nabrao je nos zgađeno. „Pa, je l’ ona nema beše ni dvajes’ godina, kakav sad verenik?”

Ćutao sam i gledao ih kroz naočare. Zaćutao je najzad i Mihajlo.

Osmotrio sam tog njenog verenika i uopšte mi se nije dopalo ono što vidim. Lik je bio jebeni Apolon. A kad to kažem ja – nadmeno, samouvereno biće koje i muškarci i žene zovu *Lepi* – onda znaš u šta sam gledao. Kad je provukao prste kroz kosu da je skloni sa čela Danica konobarica je ispustila ajncer.

Nehajno sam pogledao po ostatku bašte i shvatio da niko nije reagovao na tresak metalne tacne o beton. Doslovno sve devojke su poprilično otvoreno buljile u njega. Onako kako je muški deo balavio na Mariju.

I, šta sad, jebi ga?

U glavi sam video sebe i njega kao dva lika iz video igre, kako stojimo svako na svojoj polovini ekrana i čekamo znak naratora da počnemo tuču. *[Round One. Fight!]* Fizički smo sigurno bili ista kategorija, mada ja svoje mišiće nisam toliko isticao. *[Gotcha!]* Obojica smo imali smeđu kosu, ali je njegova bila kovrdžavo divlja, a moja ravna, duža i sakrivena u punđu. *[Muahahah!]* Naravno da bih svojim crtama lica dao glas više, ali realno gledano, zaslužio je najmanje isto poena kao i ja. Objektivno, njegov health bar je bio zeleniji nego moj. *[Finish him!]* On joj je bio verenik. Ja sam samo privremeno svirao s njom. *[You lost. FATALITY.]*

„Nešto si previše ćutljiv, čak i za tebe,” podjebavao me je najbolji drug.

„Ne mogu naglas da planiram ubistvo.”

„Vau, kakva filmska replika,” siguran sam da je prevrnuo očima.

Oćutao sam.

„Prestani više da grizeš obraz iznutra, izgledaš kao nadureni klinac,” rekao je baš u momentu kad sam shvatio da sisam sebi krv iz mesta ujeda.

Umesto mene, odgovorilo je nebo. Ne u prenesenom značenju – negde u daljini se čula grmljavina.

Ustao sam i počeo da skupljam stvari, okrećući leđa verenicima.

„Je l’ ti to tvoj Perun nešto poručio ili si odjednom počeo da se plašiš grmljavine?” Raširio je ruke ka meni, vabeći me u zagrljaj.

Ignorisao sam njegovo glupiranje, i nadureno je ustao i on.

„Jeb’o te, ne može čovek ni kafu da popije.” A onda je iznenada nabacio osmeh oko cele glave. „Ćao, Marija!”

Mahnuo je nasmejano osobi iza mojih leđa. E, jebi ga, sad moram da joj se javim i ja.

Počastila nas je osmehom kao sa reklame za pastu za zube, i nastavila da priča nešto svom sagovorniku.

Ili ju je on pitao kome se kezi, ili mu je sama rekla. Okrenuo se, osmotrio nas, pa se ponovo okrenuo ka njoj, tražeći udoban položaj u stolici. Umalo da mu dobacim: „*Gari, ne trudi se, nema udobnog položaja u ovim spravama za mučenje*”.

Novi udar groma, ovog puta mnogo bliže, podsetio me je da sam ustao i krenuo kući. Mihajlo je u neverici odmahivao glavom dok je plaćao račun.

„Danice, nemoj nikad da se zaljubiš. Postaćeš izgubljena kao ovaj nesrećni mladić ovde,” rekao je tonom naratora dokumentarnog programa.

„‘Ajde, bre, ne smaraj devojkicu,” vratio sam mu onu ćušku od ranije.

Danica se zakikotala i ušla u unutrašnji deo Opusa, dobacivši nam usput: „Vidimo se sutra.”

„Hoćeš da te bacim? Ne vidim onaj tvoj krš na parking.”

„Ma jok, idem peške,” ignorisao sam opasku. „Neće još kiša.”

Naravno da nisam bio u pravu. Nisam prešao ni trećinu puta, a s neba je stigao potop.

Dobra stvar života u Beogradu je što u njemu žive i neki vrlo snalažljivi ljudi. Tako ćeš po širem centru grada uvek naleteti na ulične preprodavce svega i svačega. Kad je toplo, valjaju lepeze, kad pada kiša eto ih s kišobranima.

Uzeo sam prvi kišobran koji sam video, zbog violine. Nadao sam se samo da će to jeftino sranje za jednokratnu upotrebu poslužiti svrsi.

Srećom, išao sam peške i dobro sam poznao ulice kojima hodam, jer nisam mogao da fokusiram misli ni na šta drugo, osim Mariju.

Nastojao sam svim silama da naštimam žice u glavi tako da muzika koju čujem ima makar nekog smisla. Mihajlov glas mi je odjekivao u glavi: „*Pa je l' ona nema beše ni dvajes' godina, kakav sad verenik?!*”

Kako da provodim vreme s devojkom koja izgleda kao što izgleda Marija, svira kao što svira Marija, a koja je, jebi ga, verena i koju ne bi trebalo da muvam?

Pre nego što sam smislio odgovor, stigao sam kući, u ono što ogłosi za nekretnine opisuju kao „salonski stan”.

Laici kažu da imam OKP, ali ja to zovem ustaljenim ritualima. Sve ima redosled, smisao, razlog. Svakog dana po povratku s akademije radio sam iste stvari: izujem se, presvučem uz svoj red u koracima koji se ne preskaču, jedem čitajući (grozna navika, pokupio sam je od tate – on je čitao novine, ja stripove), odmaram. Uvek posle podne vežbam barem još dva-tri sata, a posle toga video igre, filmovi, ili još čitanja. Ne baš kako bi prosečna osoba opisala zabavu.

Nisam imao mnogo vremena za druženje s vršnjacima. Istinu govoreći, da Mihajlo nije svirao violinu, verovatno ne bih ni njega imao za prijatelja. Vikendi su nam služili za kakvu-takvu socijalizaciju, preko nedelje je bilo strogo *all work, no play*.

Sad sledi onaj momenat kad narator kaže: „*Ali, taj dan ni po čemu nije ličio na prethodne*”. Umesto da kofer sa *Kennedyjem* (violinom, ne mrtvim predsednikom) odložim na njegovo mesto, bacio sam ih na trosed, ubacio disk u muzički stub i prepustio se smirujućim zvucima urlajućeg glasa Jonathana Davisa. Prigodno me je pozdravila *Here to Stay*. Utonuo sam u trosed, zabacio glavu i gledao u plafon, da ne gledam na kopcima *flashbackove* današnjeg dana.

Iz onog što je ličilo da će postati još jedna sesija samosažaljenja spasio me je odvratn osećaj mokre odeće. Oktobar u Beogradu, kad topao dan miholjskog leta jedan kvalitetan oblak pretvori u jesen. Sedeo sam na trosedu, voda se slivala s mene i skupljala u neprijatnu lokvu ispod zadnje lože.

Tako dobro sam čuvao kutiju s *Kennedyjem* da je na kraju samo ona ostala suva.

Ušao sam u kupatilo i dok sam skidao sve sa sebe, osmotrio telo, zatežući i ispravljajući mišiće. Barem nečim sigurno mogu da pariram onom njenom jebenom vereniku.

Napunio sam kadu vrelom vodom i uronio u misli. Slušao sam *Korn*, a čuo Marijin klavir. Potopio sam glavu u vodu, čekajući tupi bol u plućima da me natera da izronim. Posle trećeg zaranjanja je konačno sve bilo okej. Čujem samo šta bi trebalo da čujem. Ležim i pokušavam da izračunam koliko kapljica vode ima u kadi. Ako je kada 180x80, a jedna kapljica nek bude nula pet na kub...

Izašao sam iz kade kada je voda bila potpuno hladna. Zaboravio sam da li sam jeo ili ne. Pošto glad nisam osećao, odlučio sam da je vreme za vežbanje. Istog momenta kada sam počeo da sviram, vratila se scena probe od tog dana, i nesvesno sam počeo da sviram Mendelssohna. Shvativši šta dopire sa mojih struna, ugrizao sam se do krvi za obraz, ali nastavio, iznova i iznova, bez početka, bez kraja. Nizao sam taktove u krug, slušao svoju violinu, a jasno čuo i onaj njen prokleti klavir.

Kada sam konačno prestao da besomučno maltretiram omiljeni artefakt, bila je skoro ponoć. Jedino što sam još mogao je da spakujem Kennedyja, spremim sve za sutrašnje vežbanje i legnem da spavam. Bio sam iscrpljen, nekoliko dana unazad sam mnogo više vremena u Ovom nego u Drugom svetu, a to nije bio tempo po kom volim da igram.

Violinu sam počeo da sviram sa nepune četiri godine. *Wunderkind*, da. Nemam pojma čija je ideja bila. Draganina, pretpostavljam, nisam stigao da je pitam. Kroz maglu se sećam tate koji nekom priča da je na TV-u videla Stefana Milenkovića, i mama kao mama, naravno da je bila sigurna da bi i njen sin mogao da svira violinu pre nego što nauči da vozi bicikl.

Violinu sam prvi put javno svirao sa četiri i po godine, a tek pred polazak u školu vozio sam bicikl bez pomoćnih točkova.

Nije dugo prošlo od prvog pravog sviranja kad sam shvatio da postojim uporedo u dva sveta. Drugi svet nije bilo mesto na koje bih mogao da dođem fizički, samo u svojoj glavi. Ponekad je to bila koncertna dvorana, gde bih svirao za nepostojeću publiku. Drugi put vežbaonica, muzička škola, a nekad sam ostajao u svojoj sobi.

Bilo je dovoljno da zažmurim, poželim mesto koje već znam i *prebacim se* tamo. Otvorim oči u glavi i sve je stvarno, samo malo drugačije.

Prvi put sam se prebacio sasvim slučajno, i koliko odmah se vratio nazad. Još par godina je prošlo, a ja sam tako *skakao* tamo-vamo, bez ideje šta se dešava, dok se jednom nije i Dragana našla sa mnom s one strane.

„Mama! Otkud ti ovde?!“ viknuo sam u dahu i odmah se prebacio nazad.

Stajao sam pred njom u Ovom svetu pognute glave, dlanovima pritiskajući grudi da srce ne iskoči. Sela je na pod ispred mene, nežno me povlačeći za šake, i pozvala me da sednem.

„Zažmuri i prebaci se,“ rekla je smešeći se.

„Ali... ti znaš?“

„Naravno da znam, Mili. Zažmuri i prebaci se, slobodno.“

„Treba mi violina.“

Pokušao sam da je dohvatim sedeći, okrećući se i pružajući ruke ka stalku, ali sam ipak morao da ustanem.

„Naučiću te da se prebacuješ i bez nje. Ali u pravu si – lakše je kad imaš prevoz.” Od srca se nasmejala.

Nestrpljivo sam namestio sam violinu na rame, povukao par puta gudalom preko žica i – prebacio se. Dočekala me je zagrljajem, poljubila u teme i za ruku me povela u salu za vežbanje moje škole.

„Postoji više svetova, Mili. Ti i ja znamo za dva. Onaj iz kog smo ovde došli poznat je svim bićima na planeti, a u Drugom postojimo samo mi odabrani.”

Odjednom su zidovi sale počeli da blede i našli smo se na strmoj, zelenoj livadi koja mi je delovala poznato, ali nisam mogao da se setim odakle. Strmoglavio bih se da me Dragana nije povukla za ruku. Široko otvorenih očiju gledao sam oko nas, pokušavajući da razumem to što mi govori, trudeći se da se ne skotrljam niz padinu.

„Svako od nas ima drugačiji način prelaska – nekima je to pisanje, nekima slikanje, a tvoj način je sviranje. Onaj ko je, kao ja, prelazio slikanjem, nalazio se u nekoj svojoj slici.” Okrenula se oko sebe, ponosno šireći ruke. „Ovo je poslednja slika koju sam slikala. Video si je pre neki dan u ateljeu.”

Tiho sam potvrdio klimajući glavom, iako mi ništa nije bilo jasno.

„Pisci u Drugom svetu žive svoje romane, a vi muzičari hodate po notama,” nastavila je, ne obazirući se na moju zbunjenost. „Zato se čuje tvoja muzika, kao u filmu.”

Tek tada sam primetio da se, negde pozadi njenog glasa, sve vreme čuje moje sviranje iz Ovog, prigušeno i jasno u isto vreme.

Pokušavao sam da naglas izgovorim barem neko od hiljadu pitanja koja su mi tutnjala u glavi, ali se svaka rečenica gasila na pola.

„Ljudi koji ne znaju za Drugi svet neće nikad znati da si se prebacio, jer se to na nama skoro i ne vidi. Samo delujemo smešno, tako odlutali u mislima.

Ono što je dobro jeste da sve što te boli u Ovom svetu ostaje u njemu. U Drugom svetu nema krvi i nema bola.”

Odnekud se na livadi stvorio gavran. Nije delovalo da ga zanimamo, skakutao je i povremeno zabadao kljun u travu.

„U šta si se zagledao?”

„U onog gavrana.”

Na trenutak se zbunila, a onda nasmešeno klimnula glavom.

„To je tvoj čuvar, zato ga ne vidim. Ne vidi ga niko osim tebe, i po njemu ćeš uvek znati u kom svetu se nalaziš.”

„Kako da znam da je to baš moj gavran?” nisam skidao pogled s crne ptice.

„O, znaćeš, Mili. Ne brini. Osetićeš.”

Nastavio sam da hodam izgubljeno, gledajući u gavrana, koji je u par zamaha krilima odleteo nešto dalje.

„Hajde da se vratimo, dovoljno smo bili ovde.” Ponovo sam imao taj osećaj da mi čita misli.

„Koliko dugo smem da budem u Drugom svetu?” pitao sam je nakon što sam otvorio oči u svojoj sobi.

„Ne previše,” rekla je, gledajući moje prste koji stežu gudalo. „Jer ti se može desiti da zaboraviš da se prebaciš nazad.”

„A... gavran, čuvar?!”

„Objasniću ti neki drugi put, obećavam. Dosta je za danas.”

„Ali, koliko dugo, mama?”

Nasmejala se onim svojim, umornim, a toplim smehom: „Rubinštajn je to lepo objasnio – *Ako moraš da vežbaš duže od četiri sata dnevno, verovatno to ne radiš kako treba.*”

Zagrlila me je snažno i opet poljubila u teme.

„Nemoj nikom da pričaš o Drugom svetu. Ne znaju ni svi umetnici za njega. Samo mi baš posebni živimo u dva paralelna sveta.”

„Je l' zna tata?“

„Zna za moj, ali ne moramo još uvek da mu kažemo za tebe.“

Namignula mi je i pomazila me po kosi.

Od tada, svako vežbanje sam provodio u Drugom svetu. Gradio sam ga, notu po notu, salu po salu. U početku samo mesta koja sam posetio, sale u kojima sam svirao. Kasnije mi je bila dovoljna i fotografija. Svaku ciglu bih mogao da rekonstruišem.

Prebacivao sam se u Drugi svet za svako vežbanje. Svirao sam do besvesti skale, arpeđo, vibrato, glisando, delove kompozicija koji su mi pravili problem, tražio savršen ton – a onda to isto ponavljao u Ovom svetu.

Vežbanje Tamo je bilo lakše, jer nisam osećao bol u jagodicama, nisu me pekli mišići. Tamo nisam imao besne nastavnike da me gađaju kredama i iskompleksirane profesorke da me verbalno ponižavaju.

Posle nekog vremena naučio sam da se prebacim i bez violine. Samo bih zamislio sviranje i u glavi odsvirao par taktova.

Bilo mi je lepo Tamo. Najteže mi je bilo da naučim da *u svakom od svetova provedem taman onoliko vremena koliko je dovoljno da ne zaboravim na postojanje onog drugog*. U tome mi je, barem u početku, najviše pomagala Dragana. Ona je umela bez ikakvih problema da uđe u moj svet, ali ja nikad nisam naučio da se prebacim u njen.

Možda i bih, da sam je imao kao instruktorku još koju godinu.

Nisam sanjao Mariju te prve noći, nisam baš toliko predvidiv. Nikad nisam sanjao ljude, samo demone. Ruku na srce, bilo bi bolje za sve da mi se te noći pojavila u snovima. Barem bih odmah znao na čemu sam.

Ipak, prvo na šta sam pomislio kada sam otvorio oči bio je onaj njen osmeh. Izgleda da me je najzad stigla kletva sopstvenog oružja.

Tačno u osam otvorio sam vrata sale i dočeka me je isti onaj osmeh koji me proganja od juče. *Fak*.

Našminkano, odmorno lice kaže da je budna satima. Oboje profesora je sedelo unutra.

„Tačni ste kao i uvek, ali kolegunica Marija je stigla petnaest minuta ranije. Izgleda da s nestrpljenjem očekuje da počnete da svirate,“ nasmejala se profesorka Jovićević.

Marija se osmehnula, glumeći da je postićena, ustala sa stolice i krenula ka klaviru, gledajući uporno u riblju kost hrastovog parketa.

„Sa ništa manjim nestrpljenjem sam i ja očekivao današnju probu,“ rekao sam verovatno previše veselo za sebe, raspakujući violinu.

„Odlično, kolega. Profesorka i ja smo odlučili da vaša kompozicija bude Franckova *Sonata u A-duru*.“

„Frankenštajnova sonata,“ promrmljala je Marija, a profesorka se krišom nasmešila.

Dali su nam note i neka dodatna objašnjenja, slušali nas petnaestak minuta, a potom otišli da drže predavanja.

Na izlasku iz sale profesorka je otvorila vrata, okrenula se ka meni i kroz osmeh rekla: „Izgleda da neko ipak ume da koristi tovat-mast.“

Sat vremena sviranja nasamo bilo je ispred nas.

Ma koliko da sam to priželjkivao, negde duboko u sebi bio sam uplašen.

Sebe, naravno.

I ne, ne govorim o zaljubljenosti. Moj problem je bio dublji od par bezazlenih leptirića. Mada sam i sa njima imao neraščišćene račune.

Složili smo se da odmah probamo da odsviramo celu sonatu, pa vidimo koji deo nam škripi – pojedinačno i zajedno – a onda radimo dodatno na njemu. To što sam Mariju čuo dan pre kako svira Mendelssohna kao da ga je svirala na dvesta koncerata do tad ulivalo mi je nadu da naš prvi pokušaj neće zvučati previše jadno.

Zvučao je sablasno dobro.

Ćutali smo sve vreme, ona je predano svirala i smeškala se, a ja sam uživao u zvuku klavira pod njenim prstima, vraćajući joj čiste tonove sa žica svoje violine. Oboje smo napravili po par grešaka, ali razumeo sam najzad kako je, iako tri godine mlađa i tek na drugoj godini, dobila priliku da svira Novogodišnji koncert baš kao moja pratnja.

A tog dana, saznao sam i koja je Marijina muzička super moć. Umela je da u pola minute do neprepoznatljivosti promeni aranžman. Pod njenim prstima, i najveselije kompozicije postajale bi sablasna muzika iz horor filma, tik pred scenu u kojoj glavna glumica ostaje bez ruke.

Posle nekoliko puta odsvirane sonate, dogovorili smo se da produžimo zajedničko vežbanje, ali nakon pauze. Izašao sam po kafu u Opus (imali smo jedan kafe-aparat na akademiji, a kafa iz njega ne bi mogla čak ni počasno da se nazove *sikteruša*). Marija je ostala u sali, jer je padala kiša, a ja sam, razume se, bio džentlmen. Mislio sam da će iskoristiti pauzu da zaista odmori prste, ali naravno da se ona nije odmarala kao sav ostali svet.

Vraćam se potpuno mokar sa po šoljom kafe u rukama očekujući tišinu, a umesto toga čujem Beethovena kako proklinje Elizu. Nekoliko studenata slučajnih prolaznika je stajalo ispred otvorenih vrata i zurilo unutra, a iz sale je besno urlao klavir. Ono što, siguran sam, svi znaju kao laganu kompoziciju zaljubljenog čoveka Marija je u par taktova okrenula u osvetničku arpežo paljbu.

Kad je završila, desetak okupljenih studenata je pozdravilo moćnom bukom aplauza i ovacija. Na trenutak se zbunila, kao prenutu iz sna, a onda ustala i poklonila se uz široki osmeh. Stajao sam iza njih sa onom kafom u rukama, a srce mi je tuklo kao da su sve note malopre udarale po njemu, ne žicama *Kawaija*. Crnilo je krenulo da se širi iz stomaka i pokušalo da zgrabi srce, ali ga je ovo svojim ludačkim otkucajima gurnulo nazad u dubinu.

Koračao sam polako do nje, spustio obe kafe na klavir i dao joj zasluženi aplauz.

„Vau. Kao da te je Beethoven zaposeo i preko tebe iskalio svoju Elizu onako kako je stvarno hteo.”

„Otkud znaš da nije?” rekla je, drsko me streljajući crnilom iz očiju.

„U pravu si. I bolje da ne znam,” odmahnuo sam glavom.

Uz osmeh je pružila ruku ka kafi, a ja sam tek onda shvatio gde sam ostavio šolje. Skočio sam da uzmem svoju, pa rukavom obrisao klavir, spuštajući glavu da vidim jesu li ostale fleke.

„Inače ovako odmaráš, ili si danas posebno inspirisana?” prekinuo sam tišinu glupom opaskom, ali ničeg pametnijeg nisam mogao da se setim.

Bilo je to verovatno jedini put da sam prvi progovorio ja, a ne ona. Na licu joj je i dalje titrao osmeh samozadovoljstva, nije želela da priča, nego da me sluša kako je hvalim. Pa dobro, to barem umem.

„Ova zgrada je do sada imala prilike da čuje sve i svašta, ali rekao bih da nikad nije čula bolju Elizu. Oduševila si one brucoše.”

„Samo njih?“ provocirala je dignutom obrvom, gledajući predano u šolju u svojoj ruci kao da u njoj traži odgovor.

„Iskreno verujem da su i ovi s postera oko nas,“ rukama sam pokazao na kompozitore na zidovima sale, „jednako fascinirani.“

„Ipak, nedovoljno dobro da fasciniram i virtuoza Petrovića.“

Pokušavala je da glumi nadurenu devojčicu, a ja sam prihvatio igru.

„Hmm, još malo vežbe ti treba za moje sofisticirano uho,“ rekao sam što sam hladnije mogao. „Čuo sam par promašenih tonova, uz malo vežbe sredićemo i to.“

Iznenadeno je razrogačila oči, i više nisam mogao da se suzdržim, počeo sam da se glasno smejem.

„Nisam fasciniran, Mala, ja sam istraumiran! Čiji je ovo aranžman?! Gde su ti note?“

„Pa nemam, svirala sam iz glave.“ Slegla je ležerno ramenima.

„Nemoguće!“ odmahnuo sam rukom, terajući i tu njenu rečenicu od sebe. „Imaš previše malu glavu da bi sve ono stalo u nju.“

„Ja sam nešto kao genetski modifikovana Ravijojla. U kosi mi je umesto snage memorija.“ Nehajno je prošla rukama kroz grivu, a ona je, kao usporen snimak u reklami, padala u sjajnim crnim slapovima.

Kako bih je samo povukao za tu kosu i pokazao joj gde je moja snaga.

Ali, da, naravno da nisam to uradio. Samo sam se blesavo nasmejao, uzeo violinu i počeo da sviram Schubertovu *Fantaziju u C duru*, šaljući pogled, a i misli, na neku drugu stranu. Dobrih desetak minuta sam svirao okrenut Mariji leđima, čekajući da mi popusti pritisak u preponama.

A ona me je, prokleta bila, pratila nikad bolje.

Umesto planiranih sat vremena naše zajednično vežbanje je tog dana trajalo četiri sata. Svirali smo još par puta sonatu, a u pauzama kad nije brbljala, počastila me je nekim svojim demonskim verzijama što klasike, što popa i roka.

Kada smo ponovo svirali Francka toliko sam se zaneo da sam slučajno na kratko skliznuo u Drugi svet. Učinilo mi se da je i Marija tamo, ali ne kao projekcija mojih misli nego onako realno, opipljivo, kakva je sa mnom u Drugom svetu bila Dragana. Kao da se i ona prebacila.

Zbunjeno sam se vratio nazad i pogledom potražio odgovor od nje, ali Marija je svirala zatvorenih očiju. Zastala je kad je shvatila da ne sviram više, i upitno me pogledala.

„Izvini, nešto sam se zamislio,” iz stomaka mi kreće ono užasno crnilo. „Dosta je za danas,” zbrzano sam rekao, okrenuvši joj leđa.

„Sve u redu?” Marijin pogled urezuje upitnik u moja leđa.

„Ma, da,” nasmešio sam se, pakujući instrument i usput krvnički grizući obraz. „Nešto su mi odlutale misli.”

„Okej.” Poklopila je dirke klavira i ustala. „Ako ti tako kažeš,” dodala je, kao usput tek, gledajući me ispod oka.

Nije mi se dalo da se nastavljam s njom. Crnilo je pobedilo. Još jednom sam se tek ovlaš osmehnuo, skrećući pogled. Prihvatila je i u tišini skupljala svoje stvari.

Koliko god želeo da joj ponovim poziv za kafu, nisam. Ponos mi nije dozvolio rizik da me još jednom poklopi odbijanjem. Zato sam samo dobacio jedno previše veselo „*Ave Maria, vidimo se sutra!*” i namignuo joj.

Očekivala je poziv za kafu. Nije morala to da kaže naglas, video sam bljesak razočarenja u onim crnim rupama. Ali sam oćutao.

Rekla je: „Isto vreme, isto mesto.” nasmešila se, i otišla.

Sranje.

Još jedan jebeni rastanak.

Nikad do tad nisam imao ništa što bi makar iz daleka zaličilo na ozbiljnu vezu. U svoju odbranu, tvrdio sam da je previše lepih devojaka da bih se posvetio samo jednoj. Ne poričem da je to istina, ali daleko od toga da je to bio jedini razlog.

Smrt.

Svi ljudi koje sam ikada voleo i za koje sam bio emotivno vezan umirali su i ostavljali me.

Nisam podnosio bilo kakve rastanke.

Zbog toga nisam bio zadnjeg dana ni u jednoj školi u koju sam išao. Ni u jednoj školi, ni osnovnoj, ni muzičkoj. Zbog toga nisam išao na matursko veče.

Bilo mi je jednostavnije da ni ne započinem emotivnu vezu, nego da anksiozno strahujem od ostavljanja. Čak i sama pomisao na živog kućnog ljubimca mi je izazivala lupanje srca i hladan znoj.

Bio sam sâm, i srećan u svojoj samoći.

Dobro, možda to i nije bila neka sreća, ali je bio mir.

Moj prokleti mir.

Opet sam gledao u njeno odlazeće dupe, i mrzeo se zbog svog straha.

Samouveren i narcisoidan Milan, onaj koji ne zapamti ni boju kose devojke s kojom je proveo prethodno veče, stajao je paralisano od straha da mu jedna mala opet ne odbije poziv na kafu.

Onaj crni grč u stomaku se konačno proširio na ceo gornji deo tela, osećao sam da mi iz utrobe izlazi nečija ruka i hvata me za grlo.

Morao sam što pre da se prebacim u Drugi svet.

Da imam ozbiljan problem s demonom zvanim Besomar, shvatio sam nekoliko dana posle Draganine sahrane, kada me je prvi put obuzelo njegovo crnilo.

Dok sam prolazio kroz školsko dvorište, Kiza, jedan od starijih dečaka, dobacio je *Evo ga onaj što mu se keva ubila!*, podrugljivo se smejući.

Ukopao sam se u mestu, a u stomaku je počelo da mi ključa. Tad sam prvi put osetio crnilo.

Mora da si je toliko smorio violinom da je morala da se ubije!

I dalje stojim nepomično, okrenut mu leđima. Ruke mi gore, a kroz vene teče otrov.

Vidi, ima dugu kosu kao neka devojčica!

Stisnuo sam pesnice najjače što sam mogao, činilo mi se da će kroz vrhove prstiju početi da mi šiklja krv. Disao sam sve brže, i polako se okrenuo ka njemu.

Je l' ti se keva ubila zato što si peder?!

Čuo sam škr gutanje sopstvenih zuba, crnilo je stiglo do grla i nastavljalo dalje, do mozga. Negde u dubini čujem urlik hrapavog glasa – „*Ubij ga!*” – i posle toga potpuni blackout. Ne vidim ništa, ne čujem ništa, ne osećam ništa.

Ne sećam se ničega – sve dok me udarac u glavu nije na tren povratio, nakon čega sam na kratko video Mihajla, a potom ponovo utonuo u mrak.

Probudio sam se u kombiju hitne pomoći na putu do bolnice. Baka Ljubica i Mihajlo su bili pored nosila, skočivši oboje ka meni kada im je bolničar rekao da sam najzad došao svesti. Mihajlo mi se kroz suze izvinjavao, pravdajući se da nije mogao drugačije da me odvoji od Kize. Nisam imao pojma o čemu priča.

„Jesi dobro, Mili, boli li te šta?” pitala je zabrinuto Ljubica.

U glavi mi je tutnjalo kao da ogromna parna lokomotiva pokušava da izađe kroz levu slepoočnicu.

„Ne,” lagao sam, ne smejući da pogledam Mihajla u oči.

Nisam ni znao, uostalom, da li je bol zbog njegovog udarca. Falio mi je dobar deo filma.

Stigli smo do bolnice, na brzinu me je pregledao još jedan doktor, proverio mi puls, reakciju zenica na svetlo i rekao Ljubici da može slobodno da me vodi kući.

Blaži potres mozga, koliko sutra će biti kao nov.

I bio je u pravu – sutra sam fizički zaista bio kao nov. Psihički, više nikad nisam bio isti.

Crnilo me nije napustilo, Besomar je ostao moj doživotni podstanar. Vremenom sam naučio, delimično doduše, da ga nešto bolje kontrolišem.

Zajedno sa crnilom ostale su i povremene rupe u sećanju, delovi dana tokom kojih nisam imao svest, ili barem nisam uspevao ništa da zabeležim u svest.

Mihajlo mi je kasnije prepričao šta se tog prepodneva desilo na školskom dvorištu: skočio sam na Kizu, srušio ga na zemlju i kao poremećeni bokser počeo da ga pesničim u glavu sedeći mu na grudima. Pokušali su da nas razdvoje, Kizini drugovi su me šutirali, vukli, tukli... ali ja sam i dalje udarao. Kao mašina.

Zaustavio me je Mihajlo pesnicom u slepoočnicu.

Dobio sam ukor direktora pred isključenje iz škole i smanjenu ocenu iz vladanja na dva. Nisam bio izbačen, jer je to bio prvi bilo kakav prekršaj koji sam napravio, i – jer mi se mama ubila par dana pre toga.

Pečat kojim sam postao obeležen. Za ceo život.

Njemu se mama ubila.

Na kraju godine mi je nastavničko veće vratilo ocenu iz vladanja na pet.
Kako mali štreber violinista da ima sve petice, i dva iz vladanja?! Ne ide.

Njemu se, znate, mama ubila. Jadno dete...

Uglavnom, od tada me više niko nije zajebavao.

Prečutao sam Mariji poziv za novu kafu, a preskočili smo kafenisanje i Mihajlo i ja. Sa zadovoljstvom sam se osamio. Želeo sam što pre da promenim svet oko sebe.

U Drugi svet odlazio sam da se sklonim od bola, nekad straha, a češće od besa.

Osim na mene, moj Drugi svet nije imao uticaj ni na koga drugog. Kad sam to shvatio, Tamo sam radio sve ono što u Ovom svetu nisam smeo, hteo ili mogao. Sve što se desilo Ovde mogao sam ponovo da proživim, dajući dešavanjima oblik i tok kakve sam želeo.

Neko drugi bi radio ko zna šta.

Ja sam samo bežao od samoće bez usamljenosti.

U saloncu sam tad već par godina živeo sâm.

Majka mi je umrla kada sam imao trinaest godina, otac dve godine kasnije, a baka malo posle mog dvadesetog rođendana. I tako sam ostao sâm, uspešno se braneći od „brižne“ rodbine i silnih „porodičnih prijatelja“ koji su želeli da mi *pomognu*, nudeći da se usele u taj stan, ili da se ja preselim kod njih, a da se stan proda.

Uh, poludim svaki put kad se setim toga.

Bio je u vlasništvu moje porodice 80 godina. Ostao je naš uprkos nacionalizaciji, zahvaljujući činovima dede i pradede. Doduše, jedan deo vile je podeljen na stanove '48., ostatak '68., i samo je treći, poslednji sprat ostao naš.

Deda je preživeo rat i nacionalizaciju, ali mu srce nije izdržalo kad su drugi put crtali nove zidove. Tapija koju je baka našla u džepu za koji se držao kad je umro omogućila je školovanje ćerke, kasnije i unuka.

Finansijskom stanju pomoglo je i to što je Dragana imala prvu privatnu galeriju u Beogradu. Uglavnom, novca nam nikad nije manjkalo.

Ne poričem: bio sam (i ostao) snobovsko dete. Pa, ko je devedesetih u Srbiji mogao da šalje decu da sviraju violinu i putuju po svetu? U muzičke škole su mahom išla buržujaska i skorojevička deca. Tek poneko radničko dete zalutalo bi na časove. Ništa čudno – škole i instrumenti koštaju, a klasika ne hrani.

Od muzike se ne živi, osim ako sviraš po trgovima. Ili svadbama. A za to ti i onako ne treba škola. Ni osnovna, a kamoli muzička.

Nekad je baš umela da me zabolji samoća.

Kad je Ljubica umrla, počeo sam da ostavljam radio upaljen celu noć, jer me je budila tišina. Nije mi nedostajala buka, nego smetala tišina.

Noću je zvuk tišine najglasniji.

Ali, taj dan sam jedva sam dočekao da odem u stan u kojem nema nikog.

S vrata sam produžio u sobu za sviranje, zagrlio svog voljenog Kennedyja i pustio zvuk violine, ono što bi propali pesnici u ovakvoj prilici nazvali *jecaj*, da me nosi na svojim notama. Prešao sam i ovaj put neosetno u Drugi svet.

A sad je u njemu bila i ona.

Bili smo na pozornici *Teatra alla Scala*, ispunjenog do poslednjeg mesta. Svirali smo *Mariage d'amour* u nekom potpuno novom aranžmanu. Onu na delovima otužno slatku ljubavnu pesmu pretvorili smo u eksploziju najmračnijih ljudskih emocija.

Svirao sam iz najcrnje tačke u stomaku. Crnilo mi je izlazilo iz prstiju, rastakalo se po žicama i nastavljalo svoj sablasni ples svuda oko nas. Kao da mi je Tartinijev đavo na uvo diktirao note. S obzirom na to da ih nisam imao ispred sebe, i da ne postoji ni najmanja šansa da sada ponovim makar jedan red tog aranžmana, usudio bih se da kažem – i jeste.

Završili smo, poklonili se jednom, drugi put, treći, sišli sa bine držeći se i dalje za ruke. Otišli smo u garderobu, tresnuo sam vrata iza nas i glađu divlje zveri joj jednim potezom pocepao haljinu. Prislonio sam je uz zid i svom snagom je kukovima zakucio za njega.

Ovog puta, delovalo je sve realnije, opipljivo. Marija je delovala nerealno stvarno, dodiri su bili jasni, osetio sam miris njene kose kao da je tog trenutka mahnula njom tik ispred mene. Imala je svoju volju, nisam ja bio taj koji je upravljao njenim ponašanjem. Da nisam sve vreme u ogledalu video Gavrana iza leđa, ubedio bih se da se sve dešavalo u Ovom svetu.

U toj garderobi s Marijom sam prvi put s nekim vodio ljubav. Ne jebao nekog. Vodio ljubav. Prvi put sam osetio potrebu da ljubim devojkicu koju jebem. Ljubio sam joj usne, grizao ih, ljubio obraze, stezao je u zagrljaj dok ne uzdahne od bola.

Svaki minut u Drugom svetu sa njom mi je ubadao dušu puštajući je da curi po violini. Marija ju je otvarala, izvlačila iz nje sve ono najčistije, ono što je bilo zaključano duboko unutra, godinama.

Slušao sam muziku svojih struna, odjednom svestan da nikad nisam bolje svirao. Nisam smeo da pustim razum da mi u misli donese demona zvanog *verenik*, nisam se predavao. Ne.

U Drugom svetu, ova je pijanistkinja bila samo moja i ničija više.

Nabijen energijom i emocijama, prebacio sam se nazad, otvorio oči i od šoka ispustio i violinu i gudalo. Gledao sam ih kako leže na podu, pokušavajući da shvatim šta je ono što vidim.

Sve žice na violini su bile puknute, sve strune na gudalu su bile pokidane. Iznad kobilice je stajao vidljiv trag grebanja po kutiji violine, kao da je neko urezao tragove.

Taj neko sam bio ja, i nisam imao pojma kako se to desilo.

Pustio sam ranjeni instrument da leži na podu, i u hodu do kupatila uhvatio pogledom sat.

Zaustavio sam se u pola koraka i užasnuto gledao u kazaljke. Pomagao sam se prstima da prebrojim: od završetka probe do tog trenutka prošlo je devet sati. Znači, najmanje osam sati sam proveo svirajući, najmanje osam sati sam proveo u Drugom svetu.

Nikada pre mi se to nije desilo. Vrlo dobro sam pamtio upozorenje Dragane. Ali, kako je moguće da sam toliko baš izgubio pojam o vremenu?

Zašto me Gavran nije upozorio?

I kako da je to sve s Marijom delovalo tako realno?!

Istuširao sam se, i pri odlasku na spavanje još jednom pogledao u sobu gde sam vežbao. Violina i gudalo su i dalje ležali jedno pored drugog pokidanih žica i struna, kao dva nasmrt ranjena vojnika.

Ležao sam u krevetu i gledao u mrak ispred sebe.

Crnilo je nestalo, zamenio ga je novi demon.

Ovom nisam znao ni boju, ni oblik. Ni ime.

Ispred ulaza na akademiju čekao me je Mihajlo držeći dva kofera za instrumente u ruci, upitno mi pružajući jedan od njih kad sam mu prišao.

„Šta si sad smislio, pa ti treba još jedan Kennedy?”

„Nisam ništa smislio, ubio sam prethodnog,” odgovorio sam izbegavajući njegov pogled, grizući obraz dok nije prestalo da boli.

Kao zbunjeni labrador nagnuo je glavu i podigao obrvu.

Najkraće što sam umeo, prepričao sam mu ono čega se sećam od sinoć.

„Ne kapiram. Crnilo?”

„Nemam pojma,” pogledao sam nervozno na sat. „Ajmo unutra.”

„Vidimo se posle. Naštimovao sam ti Kennedyja!” Dodao je mojim odlazećim leđima, a ja sam morao da se zaustavim, vratim se da ga bez reči zagrlim i onda definitivno odem na probu.

Dok sam se približavao sali, čuo sam dobro poznatu pesmu u vrlo nepoznatom izvođenju.

Marijin mozak je umeo da u deliću sekunde tako promeni note da je svaki dur o čas posla postajao mol, a najveselije pesme pogrebne. Danas je svirala *Ameno*, i čak i tu sektašku pesmu uspeła je da nekako napravi još sablasnijom.

Otvaram vrata taman kad završava.

Pozdravlja me osmehom.

„Samo se ti smeji, jednog dana ćeš da prizoveš nekog demona.”

Prekrstio sam se – nadam se, pravilno – i uperio u nju prste u obliku krsta.

Naglo je sklonila osmeh i smrtno ozbiljna počela da svira Tartinijev *Davolji triler*. Stajao sam i gledao je, čekajući da nam se susretnu pogledi. Ali ona je zadubljeno svirala, potpuno me ignorišući. Pridružio sam joj se vadeći

violinu u dva pokreta, i u narednih petnaestak minuta smo ponovili ono što je davno svirao u Giuseppeovom snu, a ovaj po sećanju zapisao kad se probudio.

Kad se sonata završila, kao da sam se i ja probudio iz sna. Bio mi je potreban trenutak da shvatim gde sam, s kim i šta radim.

Jesam li se prebacio? Ne znam.

Marijina muzika je imala dejstvo morske sirene na moj um. Bilo mi je jasno da ću se kad-tad olupati o stene, ali nisam umeo da se zaustavim.

Možda je trebalo da odsečem sebi uši, kaže naknadna pamet, a ja klimam glavom u znak odobravanja.

Ko zna kako sam izgledao Mariji, jer je u nekom trenutku počela da svira *Wake me up before you go-go*.

„E, jebi ga, ne znam to.”

„Ne znaš *Wham!?!?*”

„Znam ko je, ne znam da je sviram,” slegnuo sam ramenima.

„Nisam ni mislila da sviraš, htela sam da te vratim u *ovaj svet*.”

Streljala me crnilom iz očiju.

Dobro sam čuo naglašen *ovaj svet*, ali sam je ignorisao. Dovoljno me je plašilo to što pored Marije gubim osećaj šta je ovde, šta je tamo, nisam želeo ni da razmišljam o tome, kamoli s njom da pričam.

Isprepletala je prste, okrenula ih od sebe i odsvirala pucketanje zglobova.

„Dobićeš artritis tako,” zgroženo sam joj dobacio.

Jedino strašnije prokletstvo od artritisa bila mi je gluvoća.

„To je mit,” nasmejala se. „Sinovijalna tečnost se ponovo napravi svakih dvadesetak minuta, zato ne možeš odmah da puckaš. Ali nema dokaza da utiče—”

Njen smeh je zazvonio salom. „Izgledaš kao da ćeš svakog časa povratiti.”

Gledala me je kao najsmješnijeg čoveka na svetu, a ja sam i dalje zgađenog lica namestio violinu i počeo da sviram Albinonijev *Adađo*.

„Ajmo sad nešto lagano, dok ti se ne napravi ta tečnost ponovo.”

Zažmurio sam i pokušao da odlutam. Naravno, bezuspešno. Kad Marija krene da svira, svi moji svetovi zastanu da je slušaju.

Bila je tri godine mlađa od mene, ali je svirala sa najmanje toliko godina više profesionalnog muzičkog iskustva. Svirala je kao da ništa drugo ne postoji, kao da su sve kompozicije pisane samo za nju. A ja sam je slušao i nestajao u njenim notama.

Pretpostavljao sam da i sama vrlo dobro zna šta je Drugi svet. Ipak, nisam se usuđivao da je pitam bilo šta o tome, još manje da se ponovo prebacim dok sam bio pored nje. Uostalom, kada smo nas dvoje svirali zajedno, nije bilo potrebe za prebacivanjem.

Prvi put otkako svesno pamtim, u Ovom svetu je bilo kao u Drugom. Taj osećaj trajao je, nažalost, samo dok traje i Marijino sviranje. Kad utihne poslednja nota, vrati mi se sve crno što jesam.

Prva proba, u ponedjeljak, trajala je sat vremena. U utorak, malo preko četiri sata, od čega je efektivnog sviranja bilo recimo dve trećine vremena – ostalo je popunilo njeno blebetanje. U sredu smo proveli pet sati zajedno, i svakog dana Sonata je zvučala za nijansu bliže savršenstvu.

Obavili smo i hrpu razgovora usput. Pričala je kao navijena, toliko je volela da melje da mi uopšte nije jasno kako je uspevala da ćuti makar dok svira. Pričala je o svemu – od flamingosa i zaboravljenih rođendana do političke situacije u Kongu i turbo folk albuma. Ja sam uglavnom ćutao i slušao je.

U jednoj od pauza ispričala mi je kako je počela da svira klavir. Videla je ogroman, braon instrument na tri noge. Podigla poklopac, pritisnula dirke i nastavila da stvara svoj prvi zvuk.

Četvrtog dana sam, između ostalog, saznao da ih je tata napustio kad je imala nepunih šest godina, a da joj se mama ubila pre godinu dana. Popila je pilule za spavanje i zaspala zauvek.

U stomaku je zarežalo crnilo. Uz njega stari strah. Nisam želeo da slušam priče o tuđoj mami koja se ubila. Plašio sam se da ću početi da pričam o svojoj, a nisam bio spreman na taj razgovor. Grizao sam obraz i stiskao usne, fokusirajući se na taj bol.

Marija je govorila posve smireno o svemu tome, bez suza, bez drhtaja u glasu. Kada sam to i naglas primetio, rekla mi je da nema prava da bude tužna što je ona odlučila da ne živi više na ovom svetu.

„Ovaj svet? Misliš da postoji zagrobni život?” upitao sam.

„Pa... um, ne bih o tome sad,” kratko je odgovorila, gledajući me pravo u oči, a onda oborila pogled i odlučila da na tom mestu prekine pauzu, počevši da na klaviru svira moj uvodni deo Ravelovog *Cigana*.

S prvim zvucima violine klavir je ućutao.

Morao sam da se prebacim u Drugi svet, da oteram crnilo. Tehnički izazovan *Cigan* mi je bio kao naručen za to. Odmah nakon prvog takta našao sam se u svom svetu u ogledalu. I dalje sam stajao na sred iste sale i svirao, ali je ispred mene stajao moj Gavran i ljubopitivo me gledao. Ceo solo, tih četiri minuta, odsvirao sam tamo, njemu, pa se na prvi zvuk klavira prebacio nazad.

Marija me je predano je pratila i svirala svoje deonice. Niko ne bi mogao ni da pretpostavi da se njen klavir i moja violina nikada pre nisu sreli u sviranju ove kompozicije. Nakon poslednjeg odsviranog tona pobedonosno sam podigao violinu i gudalo visoko iznad glave, a ona je skočila sa stolice i zapljeskala, vičući „Bravo!”

Nisam stigao ni da klimnem glavom, iza sebe sam čuo još ruku koje tapšu i još glasova koji viču *Bravo! Maestralno!* Vrata sale su bila otvorena, a hrpa studenata je stajala što unutra, što na hodniku i hipnotisano mi pljeskala.

„Hvala, hvala,” zadihano sam se zahvaljivao, poklonivši se, a onda, okrećući celo telo ka Mariji, rukom pokazao na svoju pijanistkinju.

Uz osmeh je ustala prekinuvši svoje tapšanje tek kad je stala pored mene, pa se poklonila i ona. Preko gudala koje sam držao me uhvatila za ruku i visoko je podigla u vis. Poklonili smo se publici, a onda jedno drugom, pa ponovo publici.

Aplauz je najzad počeo da se smiruje, čuo sam profesore kako vraćaju studente u učionice. Ne postoje u mojoj glavi reči kojima bih mogao da dočaram ponos koji sam osećao tad. Ne samo na sebe. Njen klavir je činio savršenu pratnju mojoj violini.

Marija je morala biti moja.

Od prvog dana sam je opsesivno želeo samo za sebe.

Poželeo sam da je snažno zagrlim i osetim njeno telo tik uz svoje. Običan muški nagon: vidiš lepo telo i poželiš da ga imaš. Ovo telo sam, međutim, želeo da privijem uz sebe i nikad ne pustim – a to je bilo potpuno novo osećanje. Za mene, makar.

Ali, da.

Nisam uradio ništa.

Umesto Marije, zagrlio sam Kennedyja i zasvirao Chopinov *Prelud u e molu*.

Verujem da je onom ko nije profesionalni muzičar teško razumeti kako je slušati nekog kako proizvodi savršeno čiste tonove, koji se magično preklapaju sa tvojim. Ali sam siguran da svako poznaje strast. Zamisli da gledaš nekog kako tvoju najveću strast pretvara u opipljivu realnost. Zamisli kako na tvoje oči nastaje najlepša slika na svetu, zamisli gimnastičarku koja upravo izvodi produnovu.

I to sve sa osmehom.

Posle oko sat vremena sviranja uz pauzu za kafu nastavili smo *talk show*.

Odnosno, Marija je nastavila.

Bila je iz stare novosadske porodice, čiji je deo nestao pod ledom Dunava u Raciji. Prabaka je pokušala da sakrije komšije Jevreje kada su kroz ulicu promarširali mađarski vojnici. Međutim, našli su ih i odveli, kao i ostale „sumnjive” građane – njih sedam hiljada – na ispitivanje, kako su drsko objašnjavali. Neki su pušteni kućama, neke su streljali, a neke su pijani vojnici terali u šetnju zaleđenim Dunavom. Tela su se pojavljivala kilometrima dalje, nedeljama kasnije.

Dok je to pričala, oči su joj potpuno izgubile sjaj. Iz očnih duplji gledalo je demonsko crnilo, pravo ka mestu pored mene. Sva trauma jedne porodice slila se u te dve crne rupe, čije je gravitaciono polje svom svojom silinom privlačilo dubinu mog stomaka.

Uz probuđeno crnilo, mojim organizmom je počeo da se širi Besomar. Sedeo sam nepomično na stepeništu kraj bine, bezuspešno pokušavajući da ućutkam svog demona. Ali, ohrabren dozivanjem iz Marijinih očiju, on je samo nastavio da se bahato širi. Telo je pokušavalo da ugasi vatru u meni, oblivajući me hladnim znojem, ali sam se samo tresao, kao u groznici.

Napravio sam korak i – sledeće čega se sećam je Mihajlov šamar.

Srušio sam se, prepričala mi je Marija kasnije, kao mrtav.

„Kao da te je neko isključio,” rekla je.

Pokušala je da me probudi, ali kako nisam reagovao na njeno drmusanje, izletela je do učionice pored i pozvala pomoć. Komešanje po hodnicima je čula i Mihajlova i moja grupa, neko iz zadnjih redova je radoznalo otvorio vrata i do Mihajla je došlo „Lepi se onesvestio!”

U par trčecih koraka se našao pored mene, probao i on da me drmanjem osvesti, pa prešao na *forehand* kad mu prvi plan nije uspeo.

Otvorio je oči!

Jesi dobro?

Milane?!

Je l' me čuješ?!

Kolege, napravite mesta da može da diše!

Kakofonija različitih glasova od koje me boli glava.

Ne, glava me boli jer sam je udario.

Udario sam glavu kad sam pao.

Pokušao sam da izađem iz sale.

Hteo sam da se sklonim od demona u Marijinim očima.

Pao sam pred Marijom.

Marija.

Gledala me je zabrinuto. Oči su joj ponovo sijale, možda i više nego pre. Krenuo sam da ustanem ka njoj, ali me je zadržao čvrst Mihajlov stisak.

„Ček’, ček’, polako. Prvo sedi. Tako... E, ‘ajde, sklonite se svi!’” dreknuo je okrećući se mahnito oko sebe. „Sve je u redu, razlaz!”

Glasovi su se najzad utišali, čuo sam po koji korak i zatvaranje vrata po hodnicima. Marija je stajala nepomično, zaledila se iza Mihajla kao da ne sme ni da diše. Progovorila je kad sam najzad uspeo da ustanem.

„Izvini. Ja... Jesam ja kriva?” spustila je pogled, a glas joj se stegnuo u grlu.

„Ma, ne...” pokušao sam da nehajno odmahnem rukom, što je rezultovalo vrlo nespretnim trzajem ramena. „Premalo sna ovih dana.”

Mihajlo je dignute obrve gledao čas u nju, čas u mene, trudeći se da sazna šta se desilo.

„Nije trebalo da te davim,” nastavljala je paljbu izvinjenja, a ja sam samo želeo da začuti. I da odem na vazduh.

„Sve je u redu, Marija, zaista. ‘Ajmo.’” Glavom sam Mihajlu pokazao na vrata.

„Si siguran da možeš da hodaš?”

„Da, bre, jeb’o te. Izlazi.”

Ugurao me je u auto, izašli smo u saobraćaj i tek onda me je pitao gde da vozi.

„Do mene.”

„Ti trebam?”

„Uvek.”

Uz kafu sam mu prepričao ono čega se sećam, a on je klimao glavom i ubacivao poneko *jeb’o te*.

Posle par minuta deljenja tišine, poslao sam ga do auta po violine. Trebalo mi je da sviram bilo gde, u bilo kom svetu, a Mihajlo je bio moja druga violina otkad smo naučili da vučemo gudalo bez da zvuči kao da koljemo mačku.

Mihajlo. Jedina osoba kojoj verujem više nego sebi, iako nemamo ni kap zajedničke krvi. Često su mislili da smo blizanci, uprkos očima i kosi: njegove tamne, moje zelene; njegova kratka, moja duga još od detinjstva.

Sećam se dana kad me je Ljubica krišom odvela na šišanje. Posle smo danima plakali i Dragana i ja. Nikom više nije dozvolila da mi se približi makazama, šišala me je sama, držeći mi kosu na dužini do ramena. Posle njene smrti pustio sam je do struka, furajući taj neki metal fazon. Onda je došao Korn, pa sam probao dredove. Nedelju dana kasnije, opet šest sati u salonu, da skinem tu glupost s glave.

Oblačili smo se slično: crne farmerke, *Dr. Martens* zimi, *Vans* leti. Nismo se ni trudili da se razlikujemo. Sve dok Stefan nije odlučio da nas civilizuje. Na akademiji nas je prebukao u kapute po meri i *Timberland* cipele, ne pitajući ni za boju. Nismo se ni trudili da se bunimo, devojke su rekle svoje.

Oko vrata lanci, prstenje samo na desnoj ruci. Leva je rezervisana za violinu, i sat.

Karakterno, ja sam *tiha voda breg roni*, a Mihajlo suptilan kao grom. On večito započinje tuče, ja uskačem da ga branim. I koliko sam ja voleo da ćutim, toliko je on morao da priča.

Vozio je par godina star Range Rover. Ja jaguara starijeg od sebe. Za osamnaesti mi je Miroslav poklonio Jaguar XJS V12, onaj koji sam kao klinac gledao u Draganinim časopisima. Mihajlu je, naravno, pripao Mercedes CL 600. Ni nedelju dana nakon Miroslavljeve sahrane pobedonosno je dovezao svoj novi auto na akademiju.

Najviše sam voleo da sviram. A dok nisam upoznao onu *genetski modifikovanu Ravijojlu*, najviše sam voleo to da radim s Mihajlom.

Jedna od soba u saloncu je još na početku moje muzičke karijere pretvorena u „laboratoriju” – vežbaonicu za sviranje. Imala je besprekorno urađenu akustiku i zvučnu izolaciju, zbog milosti prema komšijama. U međuvremenu je dobila i krevete i postala Mihajlova rezervna soba.

„Samo nemoj Mendelssohna, molim te!” protestovao je kad smo stali jedan naspram drugog u „laboratoriji”.

Uvređeno sam prevrnuo očima, ali mi je izvukao osmeh, priznajem, pa sam umesto planiranog Mendelssohna zasvirao Sibeliusa, naš aranžman za dve violine. Mihajlo je zažmurio smešeći se, i narednih pola sata smo svirali njegovu omiljenu kompoziciju.

Nisam se prebacivao, bilo mi je lepo baš tu, s Mihajlom. Uživao sam u našoj muzici, a posebno u gledanju njega kako gudi u transu. Na njegovo sviranje sam bio ponosan koliko i na svoje. Dobrim delom zato jer sam upravo ja bio zaslužan za hiljade sati koje je potrošio uvežbavajući savršen zvuk.

Malo vremena nakon što sam naučio osnove sviranja violine, naterao sam Mihajla da mi se pridruži. Zbog vežbanja nisam imao više vremena za igru onoliko često kao ranije i morao sam da nađem način da i njega uvedem u svet muzike.

Ispočetka nije hteo ni da čuje, odmahivao je glavom, rukama, nogama, pa sam se ja durio, pa se on ljutio, pa smo obojica dečje uvređeno plakali. Najzad je popustio, i u svega nekoliko pokušaja naučio kako se pravilno drže violina i gudalo.

Mama Sneža nakon toga nije imala izbora. Na Draganino ubeđivanje i obećanje da će ona biti odgovorna za odvođenje i dovođenje oba deteta sa časova, kao i za vežbanje sviranja, upisala je Mihajla u muzičku školu.

Dragana je obećanje održala do šestog razreda, i zaista nas predano i odgovorno vozila, odvozila, razvozila, slušala kako sviramo, pratila kritike i sugestije nastavnika, ispravljala nam greške, terala da vežbamo redovno.

Posle smo nastavili sami.

Vežbanje nam je prekinula uporna zvonjava njegovog telefona.

„Ko?”

Sneža ili Jelena, znao sam. Samo su njih dve umele da zovu do besvesti.

„Sneža.”

OK, bolja varijanta. Ali ne mnogo.

„Šta je ovaj put?”

Slegnuo je ramenima, seo na krevet i ostao da drži violinu i gudalo kao da će svakog časa nastaviti. A znali smo oboje da neće. Sneža neće odustati dok joj se ne javi, i obeća da će se stvoriti ispred nje u roku od odmah, jer... koji god joj je ovog puta bio razlog da se opet ubije pićem.

Telefon je utihnuo, pa opet zazvonio. Mozak je sam odmotavao katalog njenih poslednjih godina: noći kad staklo zvoni iz kuhinje pa ga ujutru mi skupljamo u krpama; sneg do članaka i ona na terasi u bademantilu, bosonoga, razgovara sa fotografijama; dani kad ćuti, pa iz te tišine izleti niz rečenica kojima zatrpa i zidove i nas.

Otkako je ostala bez prvorođenog deteta, a onda i muža, držala se Mihajla kao pijavica. Što je bilo potpuno očekivano. Deo koji je, makar meni, bio neshvatljiv je njena želja da koliko god može sjebe život i jedinom preostalom sinu.

Pre nego što je postala to što smo poslednjih godina gledali, bila je jedna od najlepših žena u Beogradu: visoka, vitka, riđocrvene kose, osmeh koji su turisti slali na razglednicama. U podrumu, u metalnoj kutiji, čuvala je naslovne strane na kojima se smejala celom svetu.

Kada je umrla moja majka – njena najbolja drugarica – danima je ćutala i u tišini brisala suze. Gledala bi me dugo u oči, pa me pomazila uz neizbežno: „*Koliko samo ličiš na nju...*”

Kada je poginuo Dušan, prvi put sam je video nenašminkanu. Boje koje je tako rado nosila progutala je crnina, ostale su samo sivo-zelene oči koje su se uporno caklile kao da odbijaju da se ugase.

Trezna je uglavnom je ćutala, ne progovarajući ništa više od onog koliko zahteva komunikacija sa ukućanima. Pijana je pričala do besvesti, sama sa sobom ili sa fotografijama nas trojice dok smo bili bebe. Njen smeh, nekada zarazan i snažan, postao je retkost. Gasila nam se pred očima, venula je i sušila se pojeći se alkoholom, a ništa nismo mogli da uradimo.

Ne znam. Možda smo zapravo i digli ruke od nje zbog svega što je njenom ludilu prethodilo u našim životima.

Oduvek je bila „žena od akcije”, jebi ga.

Strast prema umetnosti pretvorila je u posao, a posao u ozbiljnu trgovinu. Galerija je rasla zahvaljujući Miroslavljevim vezama, ali i njenim – onim starim, manekenskim, kad je s osmehom ulazila na mesta gde drugi nisu ni prišli.

U tim istim krugovima je i muža upoznala.

Iza zidova svoje galerije vodila je nevidljivu mrežu kroz koju su dela putovala i kad ljudi nisu mogli.

U vreme kad su sankcije zatvarale granice, ona ih je otvarala – za platna, skulpture, falsifikate i ukradene originale.

Imala je, uprkos svemu, tvrde principe. Između ostalog i to da ne prihvata umetnine koje su stigle sa ratišta. Jednom prilikom ispred nje se našao kontroverzni biznismen i političar, koji je vodio jednu od najsurovijih paravojskih formacija u bratoubilačkom ratu devedesetih. Rekla mu je da ne

pristaje na trgovinu, rukovali su se i razišli u miru. Ni pola godine kasnije poginuo je Dušan.

Ta uvek nasmejana lepotica, puna života i želje za pričom, povukla se u sebe. Ali nije prestala da se bavi svojim poslom. *Nova Sneža* je bila distancirana i hladna, ali nikad slaba. Održala je čeličnu kontrolu nad svojim poslovnim carstvom, postajući poznata kao „Snežna kraljica” u krugovima trgovine umetninama.

A mi smo gledali drugu sliku: ženu koja polako gasi samu sebe, koju tuga i alkohol vuku na dno.

Kad je postajalo posebno loše, krili smo je od sveta: Stefan je držao klijente i papire, Mihajlo logistiku, a nju obezbeđenje zaključanu u vili na Senjaku.

Stefan je i meni i Mihajlu bio drugi najbliži čovek. Ne kao rezervna opcija, nego zato što Mihajla nikad nisam doživljavao kao druga, više kao brata. Nekog ko je bio tu otkad znam za sebe. Zajedno s Dušanom, rasli smo kao neka moderna porodica sa dve mame – dve žene koje su delile posao, galeriju, život i gotovo svaki dan.

Mihajlo i ja smo detinjstvo proveli u galeriji na silu, ne zna se koji je bio manje zainteresovan za sve što se dešava u njoj. A Stefan je tamo dolazio kad god je mogao, da bi ga sa šesnaest i zvanično zaposlili. Bio je Snežina desna ruka za sve što se ticalo umetnina – ono što ni Mihajla ni mene nikada nije posebno zanimalo.

Vlastimirovići su se iz Gospodar Jevremove na Senjak preselili nakon što je poginuo Dušan.

Postalo je jasno da su njihovi poslovi previše opasni da bi nastavili da žive među običnim smrtnicima, bez danonoćnog obezbeđenja. Mihajlo je imao

obezbeđenje sve dok nismo napravili ono sranje pred moj zadnji pokušaj učestvovanja na Menuhinu.

2014.

Začutao sam, odlutavši u mislima.

„Hoćeš pauzu? Uskoro će ručak, možemo da odmorimo do tad.”

„Ne, okej sam.”

Nisam bio okej, i bilo je previše očigledno da bih to mogao da sakrijem.

Ali nisam bio spreman da ostanem sam sa tom scenom u mislima.

Mihajlo je otišao da se bori sa svojom mama-demonkom, a ja sam odlučio da potpuno naduvan uronim u stripove. Nisam želeo da ostavim ni najmanju mogućnost da mi se u bilo koji nivo svesti vrati Marijina priča od tog dana. A ni da mi misli odlutaju sa Mihajlove na moju majku.

Sa police me je gledao najnoviji *Sandman*. Tačno, poslao mi ga je Ray C čim je pušten u prodaju, stigao je do mene posle skoro mesec dana putovanja i peripetija s carinom - i onda sam ga smetnuo s uma. Hah.

Kad sam bio mlađi, zamišljao sam ne samo da *Lord of the Dreaming* postoji, nego i da se družimo, zajedno sa svojim gavranima. Čak sam jedno vreme ozbiljno pokušavao da ga prizovem u Drugom svetu.

Zašto baš gavran? Pa, ne znam. Iskreno, ne znam. Otkako sam se prvi put prebacio u Drugi svet, moj Gavran je bio tu. Nisam ga birao – ne znam ni da li je to moguće. Zapravo, nisam ni znao da je ta ptica bitna za mene sve dok mi to Dragana nije rekla. Prvih par prelazaka nakon toga sam pokušavao da komuniciram s njim, valjda verujući da i on može da priča, ali moj Gavran je ostao nem. Nikad nije zakreštao, nikad graktao. Pažljivo bi me slušao, mrdajući glavu i fiksirajući me uvek jednim okom – nekad bi me i ignorisao, ali se nikad nije oglasio.

I kao i za sve ostalo, Dragana je bila u pravu: znao sam, bez sumnje, da je to *moj* Gavran.

Ponekad me je upornim klepetom krilima ili kljućanjem u nešto upozoravao da je vreme da se vratim. Umeo je i da se pravi da ne postojim, dok sam ja na sve načine pokušavao da ga nateram da grakne, ili bilo kako već da se oglasi.

Otkako sam otkrio svog Gavrana i njegov značaj, tražio sam i nalazio gavranove svuda. Prvi put kad sam pročitao Poevog Gavrana proveo sam sate u Drugom svetu, svirajući svom, plašeći se da se vratim Ovde i da mi se iz očiju slije sve što se skupljalo dok sam čitao. Naučio sam ga napamet na srpskom, engleskom, nemačkom. Verovatno bih mogao da ga recitujem i unazad na svim tim jezicima.

Omiljeni strip-lik? *Sandman*.

Omiljeni superheroj? Junakinja, *Raven*.

Omiljena bajka? *Sedam gavranova braće Grimm*.

Omiljena mitološka bića? *Huginn* i *Muninn*, dva Odinova gavrana.

Charles Dickens je imao gavrana kao kućnog ljubimca, i toliko ga je voleo da je nakon njega imao još jednog, pa još jednog. I svi su se zvali *Grip*.

Moja opsesija gavranovima je bila uglavnom svima okolo poznata, a jedino su Dragana i Mihajlo znali zašto. Ona mi je za dvanaesti rođendan poklonila sliku mog čuvara iz Drugog sveta.

To je bio poslednji rođendanski poklon od nje.

2014.

„È ora di pranzo!”¹ Veselim glasom, praćenim samouverenim korakom umarširala je sestra u sobu, gurajući kolica sa hranom.

Podigla me je u sedeći položaj, namestila jastuk i stavila praznu tacnu u krilo. Na kolicima je ostala hrpa tanjira sa *pasta al pomodoro* i *riso in bianco*, a onda ispod vadi čašu blendera i kašiku i spuša na tacnu ispred mene. Krenuo sam da pomerim ruke u pravcu svoje večere, ali je ona prstom pomahala jedno *no-no*, stavila mi ubrus pod bradu i pripremila se da me hrani.

„*Finché non fai il test di deglutizione col logopedista, niente autonomia: ti imbocchiamo noi.*”²

„*If I'm well enough to talk to this guy here for five hours, I am well enough to eat by myself,*”³ oteo sam joj kašiku iz ruke. Šolju mi je ipak sama dala. „*Grazie,*”⁴ dodao sam, da pokušam da joj vratim osmeh na lice.

„*Va bene,*”⁵ frknula je i odlupala klompama dalje niz hodnik.

„Priyatno,” rekao mi je Aleksandar, ne skrivajući koliko ga zabavlja moj zgađeni pogled na blendirane pomije.

„Hvala, izvol'te.”

„Neka, hvala, preskočiću. Idem po kafu do automata i na cigaru, ne smeta ti da ostaneš sam nakratko?”

„Tvoj ručak zvuči primamljivije, mogu s tobom?”

„Prvo, ne gubi mi se licenca, a drugo, ni do wc-a ne možeš na svojim nogama.”

„A da ručaš kod mene u sobi?”

„Rekoh da mi se ne gubi licenca. Vidimo se za desetak minuta.”

¹ (ital.) Vreme je za ručak!

² (ital.) Dok ne uradiš test gutanja s logopedom, nema samostalnog jela: mi te hranimo.

³ (engl.) Ako sam dobro da slušam ovog ovde već pet sati, dovoljno sam dobro i da samostalno jedem.

⁴ (ital.) Hvala.

⁵ (ital.) U redu.

Četiri dana sam bio u komi. Tako kažu doktori.

U stvari, bio sam u Drugom svetu. Ali ni ja nisam imao pojma šta sam tamo radio četiri dana.

Dvadesetak minuta kasnije, Aleksandar mi je u sobu doneo miris cigara i želju da iste zalijem kafom. Ali bio je u pravu: jedva sam sedeo. Teško da bih mogao da stojim duže od jednog, dva koraka.

„Spreman da nastavimo?”

„Ne.”

„Želiš još vremena?”

„Ne.”

„Ne želiš da nastavimo?”

„Želim kafu i cigaru.”

„Možda sutra. Još je mnogo priče ispred nas, zar ne?”

Vratila se i sestra, sklonila tacnu i šolju i namestila me ponovo u poluležeći položaj.

Zagledao sam se u zeleni zid ispred sebe. Tačno, još je mnogo priče ispred nas.